

24.00 Felsefenin Problemleri

Prof.Sally Haslanger

Aralık 15, 2003

2003 YILI SON SINAVI, Kısım I ve II

Bu son sınav, NOT DEFTERLERİ VE KİTAPLAR KAPALI bir sınavdır (herhangi bir kitabı, kurs notlarını, yada kurs malzemelerini, sınav süresince, soruları yanıtlamak amacıyla kullanamazsınız). Sınavın *üç kısmını da* tamamlayın. Talimatları dikkatli okuyun. **Bu sınav belgesini, yanıtlarınızla birlikte iade edin .**

KISIM I (% 35) Aşağıdaki her alıntı için (i) Yazarı'nın adını (metinde diyalog varsa, yazar, metinde konuşan karakter değildir) (2 puan), (ii) kendi kelimeleriniz ile, alıntının anlamını, ve (iii) bu alıntının, hangi tartışmaya bir katkı olduğunu, karşıt görüşlerden (en az) biri de dahil olmak üzere, yazın.

a) “Öyle ise, insanlığı kullandığınız hareket, ister kendi şahsınızda, ister başkasının şahsında olsun, daima aynı zamanda bir son olarak, asla sadece bir vasıta olarak değil.”

b) “ O kadar gerçek bir şekilde mevcutsun ki, Yüce Tanrı'm, mevcut olmayacağın düşünülemez bile. Ve olması gereken de bu, Sen'den daha iyisini düşünebilen belli bir akıl, yaratık, Yaratan' dan daha yüksek bir yaratık olup, Yaratanını yargılayacak, - bu tamamıyla saçma.”

c) “Sonra, gerçek, canlı ırkçı, sistematik şekilde saptırılmış bir rasyonalite sergiliyor, bizim, muhtemelen “ideolojik” diye tanımlayacağımız, sistematik şekilde saptırılmış çeşidinden rasyonalite.” Ve bilginin söz konusu hakim olduğu yerde, özellikle çarpıcı olan saptırılmış şey: daha önce söylediğim gibi, dışından ırkçılar, ne kadar akıllı veya bilgi sahibi olurlarsa olsunlar, dışsal ırkçılığın heyecansız önerilerine karşı, kanıtı kontrol etmede, genellikle başarısızlığa uğramışlardır.” [İp ucu: Bu alıntının hangi tartışmaya katkıda bulunduğunu düşünürken sorun : ırkçılık, rasyonalitenin bir başarısızlığı mı?]

d) “Bir kimse, isteklerini, ikinci-düzyen istekleri ile uygun hale getirmeyi temin ettiği zaman, iradesini hür olarak ifa etmiş olur. Ve, iradesi ile ikinci-düzyen istekleri arasındaki uyumsuzluk, ya da, uyumluluğa karşın, bu rastlantının iyi bir şans olmakla birlikte kendisi tarafından yapılmış bir hareketten ileri gelmediğini bilmesi halinde, bu hürriyete sahip olamamış olan kimse, yokluğunu, eksikliğini hissedecektir.”

e) “[Siyah-beyaz bir odada, siyah-beyaz TV karşısında yaşamaya mecbur kılınmış, parlak başarılı neuro-bilimci] Mary, birgün siyah-beyaz odasından çıkmaya serbest bırakılır veya kendisine renkli bir TV verilir ise, ne olacaktır? Bir şey *öğrenecek* midir, öğrenmeyecek midir? Belirgin olan şey, dünya hakkında ve bizim görsel deneyimimiz hakkında, belli şeyler öğrenecektir. Ama, bu takdirde, önceki deneyiminin tamamlanmamış kalması, kaçınılmazdır. Buna rağmen, fizikî *bütün* bilgiyi almıştır. Ergo, bundan ötürü, sahip olduğundan, daha fazlası vardır, ve Fizikalizm, yanlıştır.”

KISIM II (%15) Aşağıdaki sorulara kısa yanıtlar verin (her biri 5 puandır).

1. Mill, “bazı zevkler, daha fazla arzulanırlar ve diğerlerinden daha değerlidir.” diyor. Ona göre, örneğin, düşüncesev zevkler, duygusal zevklere kıyasla daha üstündür. Öyle ise, daha az düşüncesev zevk, daha fazla duygusal zevki aşabilir. Bir zevkin diğerine üstünlüğü sonucuna varmak için, hani denemeyi öneriyor?
2. Determinizm’in tezi nedir? Endeterminizmin tezi nedir? Bu iki düşünüş tarzının tezlerinin, birlikte, hür-serbest-irade problemini nasıl çözdüklerini, kısaca açıklayın.
3. (UN), “Tabiatın Bütünlüğü Prensibi”ni söyleyin. Bunun, derste göstermeye çalıştığımız gibi, dairesel-olmayan bir savunmasının olmadığını ifade eden, (Humean) görüşü, kısaca açıklayın.